

GRONINGE N

AFDELINGSORGAAN
NEDERLANDSE
GENEALOGISCHE
VERENIGING
AFDELING GRONINGEN
2018 JAARGANG 25

www.ngv.nl/wwwGRN/

GroninGEN

wordt uitgegeven door de **NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging)** afdeling **Groningen** en verschijnt drie keer per jaar.

Abonnementen

GroninGEN wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV-afdeling Groningen.

Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren via een bijkomend of gezinslidmaatschap van de afd. Groningen à € 11,00 per jaar, aan te vragen bij de landelijke ledenadministratie NGV, Postbus 50, 3980 CB te Bunnik.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen door overschrijving van € 10,00 op rekening NL38 INGB 0005 5630 62 t.n.v. NGV-afdeling Groningen te Ten Boer, onder vermelding van “Nieuw abonnement GroninGEN”.

Oude nummers

Losse nummers 2014 t/m 2018 kosten € 4,00 en volledige jaargangen € 10,00, inclusief porto.

Losse nummers eerdere jaren kosten € 1,00 per stuk en € 2,00 per jaargang, exclusief porto. Te bestellen door overschrijving op de hiervoor genoemde bankrekening o.v.v. de gewenste nummers of jaargang(en).

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen krijgen een auteursexemplaar.

Meerdere exemplaren te verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Voor **spelregels**, **verantwoordelijkheden** en **advertentiemogelijkheden**: informeer bij de redactie.

Website afdeling Groningen: <https://www.ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/groningen>

Voorwoord

Klaas Bijsterveld
Redacteur GroninGEN

Voor u ligt alweer het 3e nummer van GroninGEN van 2018, (op)gemaakt door de nieuwe redactie.

Eerst mijzelf maar even voorstellen, want de meesten van u zullen mij niet kennen. Zo onderhand doe ik al meer dan 35 jaar aan genealogie. Ik ben een zogenaamde verzamelaar, begonnen met mijn kwartierstaat en heb mij daarna gestort op een aantal families waarover ik graag nog eens zou willen publiceren, als tenminste niet iemand anders mij voor is, o.a. Roebers, Westerwolt, Vinckenborg, Rosing, van Diest. In het verleden heb ik enkele artikelen geschreven in het tijdschrift Westerwolde (o.a. over de families Beishuizen en Franck) en heb vele bronnen toegankelijk gemaakt betrekking hebbende op het Oldambt. Ondertussen komt het pensioen in zicht, met de daarbij behorende vrije tijd. En wat is dan logischer om nog meer tijd te steken in mijn hobby? Te beginnen eerst maar eens instromen bij de redactie, dacht ik. Maar helaas werd ik direct voor de leeuwen geworpen doordat Tobias Wagenaar door acute gezondheidsklachten plotseling moest stoppen en ook Johan Waterborg door drukte geen kans meer zag ook nog te kunnen helpen. Gelukkig was Teijo Doornkamp bereid om de redactie te komen versterken. Hij heeft zich in het vorige nummer al voorgesteld.

Wij (de nieuwe redacteurs) hebben geprobeerd zoveel mogelijk te werken in de stijl van onze voorgangers, waarbij de bekende rubrieken zijn gehandhaafd. Ook willen wij niet voorbijgaan aan het noemen van andere illustere voorgangers zoals Antonia Veldhuis, Thijs IJzerman, Eilko van der Laan en Kees Hessels. Misschien kan een lezer eens een lijstje maken van de redacteurs van de afgelopen 25 jaar, hebben we direct ook weer kopij voor het eerste nummer van jaargang 26.

Want de redactie zit te springen om nieuw materiaal! We hebben wel iets op voorraad van onze "vaste" schrijvers Petronella J.C. Elema en Abraham van der Laan en zijn ook verzekerd van vaste bijdragen van Antonia Veldhuis, maar wat keuze is nooit weg. Zie ook de oproep van Teijo in het vorige voorwoord, de redactie is graag bereid om te helpen.

De redactie zou ook nieuwe items willen introduceren in een volgend nummer, misschien kunnen de lezers wat tips geven? Te denken valt aan bijvoorbeeld toevalsvondsten in de Groninger Archieven of in een ander archief, of leuke vondsten in de civiele zaken of arrondissementsrechtbanken.

Het bestuur wil graag naar een kwartaal-uitgave en dan zijn er nog meer pagina's te vullen. We kunnen er natuurlijk voor kiezen om het blad te vullen met allerlei randzaken, zoals problemen met de nieuwe privacy-wetgeving of de ontwikkelingen op DNA-diagnostiek in relatie tot genealogie. Dat vult wel lekker, maar daarvoor is het blad niet bedoeld volgens ons.

In dit nummer staat een artikel waarbij er is gekozen om de uitgebreide genealogische gegevens alleen digitaal via onze website te publiceren. Het is een experiment en we willen graag uw reacties of dit een goede weg is. Op deze manier kunnen wij eventueel ook grotere artikelen toch een plaatsje geven in ons tijdschrift, alhoewel we er wel van bewust zijn dat niet elk materiaal daarvoor geschikt is.

Een nieuw initiatief van de afdeling is het houden van een genealogisch spreekuur, dit in navolging van andere afdelingen, waar het een groot succes is. Als u dit voorwoord leest is ondertussen de eerste geweest en hopelijk wordt er in Groningen ook veel gebruik van gemaakt.

Tenslotte weer veel leesplezier met het laatste nummer van de 25e jaargang!

Digitaal toezenden GroninGEN

In de vorige nummers van GroninGEN hebben wij de mogelijkheid genoemd om GroninGEN digitaal te ontvangen. Verscheidene mensen hebben zich aangemeld. Hartelijk bedankt. Desondanks willen wij u deze mogelijkheid wederom onder uw aandacht brengen. Zendt u daartoe een email met uw naam, lidnummer en natuurlijk het te ontvangen emailadres naar redactie@groningen.ngv.nl. Indien uw emailadres wijzigt moet u dat ook aan ons doorgeven zodat wij het kunnen aanpassen. Personen die zich hiervoor aanmelden zullen GroninGEN m.i.v. het eerstkomende nummer digitaal ontvangen.

Namens Bestuur en Redactie,
Klaas Bijsterveld

Afdelingsledenvergadering 6 november 2018

Op dinsdagavond 6 november zal er in de Groninger Archieven, Cascadeplein 4 een afdelingsledenvergadering zijn van de afdeling Groningen van de NGV.

Dinsdag : 6 november 2018

Aanvang : 19.30 uur

Thema : Afdelings-ledenvergadering

Agenda : (onder voorbehoud)

1. Opening en vaststelling van de agenda.
2. Mededelingen.
3. Notulen Afdelings-Leden-Vergadering van 14 april 2018.
4. Begroting 2019 van de afdeling.
5. Algemene Vergadering NGV op 24 november.
6. Rondvraag en sluiting.

De agendastukken worden op de Afdelings-Leden-Vergadering ter inzage gelegd. U kunt zich ook op deze vergadering voorbereiden door de stukken van te voren telefonisch of per email aan te vragen bij de secretaris dhr. E.M. van Koldam. Het emailadres is:

secretaris@groningen.ngv.nl.

Na het bestuurlijke gedeelte zal er misschien een korte lezing zijn. Bij het ter perse gaan van dit nummer was de spreker en het onderwerp nog niet bekend.

Afdelingsprogramma

Alle bijeenkomsten vinden normaal gesproken plaats in de Groninger Archieven, Cascadeplein 4 te Groningen, in het verlengde van het Hoofdstation tussen het Emmaviaduct en het Hoornsediep: vijf minuten lopen vanaf bus- en NS-station. Toegang is gratis. Zaal open vanaf een half uur voor aanvang van de bijeenkomst.

Het lezingenprogramma van NGV afdeling Groningen, Stad&Lande en RHC Groninger Archieven voor het najaar 2018 ziet er als volgt uit. Voor nadere informatie zie ook de websites van de organiserende verenigingen en instellingen.

31 oktober 2018 - 20:00 uur. Harry Perton "Oproerigheid en religie in de 18^e eeuw".

In zijn lezing vergelijkt hij het Oldambt, het Westerkwartier en de Marne met elkaar op politiek en religieus engagement.

14 november 2018 - 20:00 uur. Ineke Noordhoff "Schaduwkunst".

Zij vertelt hierin over hoe we de Waddenkust gebruiken en hoe dat in de loop van tijd verandert.

Palen zetten voor rijshout, Waddenkust, ca. 1945. Fotograaf onbekend, Groninger Archieven (405_2780_1)

Door de ogen van vier generaties Sijkens zien we hoe deze boeren de Waddenzee terugdringen en het kustlandschap naar hun hand zetten. De Westpolder, in 1875 aangelegd,

staat model voor de inpolderingen langs de Groningse Waddenzee waarover hardnekkige strijd is geleverd met de elementen en de overheden.

Op 24 oktober 2018 (20:00 uur) is er ook nog een lezing georganiseerd door de Groninger Archieven en Monument en Materiaal, waarin Stijn Arnoldussen vertelt over het veldwerk op het terrein van klooster Yesse in Essen.

Dag van de Groninger Geschiedenis 2018

13 oktober 2018 van 11:00 tot 17:00 uur.

De Dag van de Groninger Geschiedenis, zaterdag 13 oktober, draagt dit jaar het thema Opstand. Denk daarbij aan de het begin van de 80-jarige oorlog, de Provobeweging, vrouwenemancipatie en de aardbevingsproblematiek. Opstand is ook het landelijke thema van de Maand van de Geschiedenis in oktober.

Blokkeren H.L. Wichersstraat 03-08-1972, Persfotobureau D. van der Veen. Groninger Archieven (3054-821_101)

De Dag van de Groninger Geschiedenis heeft alle ingrediënten die horen bij deze dag: een informatiemarkt, boekenmarkt, muziek, rondleidingen door het depot van de Groninger Archieven en ook stadswandelingen, veel verschillende lezingen, voorstellingen, tentoonstellingen en meer.

Jubilarissen in de NGV-afdeling Groningen

Gert Zuidema, voorzitter NGV Groningen

Dit jaar heeft onze afdeling twee leden die langdurig lid zijn van de NGV.

Slechts twee jaar na de oprichting van de NGV meldde Frans Renssen zich aan als lid van de NGV dankzij de contacten met Jan van der Ham, één van de oprichters van de NGV. Dat betekent dat hij nu 70 jaar lid is van de NGV. Dat laten we natuurlijk niet ongemerkt voorbijgaan en namens het Hoofdbestuur mochten we hem in Paterswolde een oorkonde en een attentie aanbieden.

Dankzij eerder onderzoek van een oom kon hij als onderduiker in Arnhem verder werken aan het uitzoeken van de familiepapieren. In 1945 na de evacuatie uit Arnhem bleken de papieren nog op het onderduikadres aanwezig te zijn en kon hij verder werken aan zijn familieonderzoek. In de jaren 1950 vervulde hij diverse functies waaronder secretaris van de NGV totdat hij in 1960 naar Groningen vertrok. Hij was de organisator van de eerste Genealogische Dag in Deventer in 1954.

De oorkonde en een bos bloemen werden overhandigd aan Frans Renssen (foto Henk Boels)

De tweede jubilaris in de afdeling Groningen is Jan van Bolhuis uit Wildervank die 40 jaar lid is van de NGV. Ook hij kreeg een oorkonde en een bos bloemen.

Hij vertelt hoe hij met genealogie begon: Mijn eerste wankele schreden op genealogisch gebied zette ik toen ik 13 was. Mijn opa had een A4-tje met familiegegevens. Dat is intussen uitgegroeid tot 1.700 pagina's over alles wat van Bolhuis of Van Bolhuis heette en heet. Natuurlijk heb ik niet alles alleen gedaan. Kon ook niet omdat ik een deel van mijn werkzame leven in het buitenland doorbracht en internet biedt pas recent informatie uit primaire bronnen. Het is een samenwerking met Nell Elema. Nu is genealogie leuk, maar uiteindelijk is een genealogie weinig interessanter dan een telefoonboek, tenzij je de mensen kunt plaatsen in hun tijd en hoe ze door die tijd en hun omgeving beïnvloed zijn. Je komt dan al snel in de streekgeschiedenis terecht.

Overhandiging van de oorkonde en een bos bloemen aan Jan van Bolhuis (Foto Henk Boels)

NGV Genealogisch spreekuur

Teijo Doornkamp, Peize

Wellicht komt u binnenkort in uw lokale krant de volgende boodschap tegen:

*Heeft u na het zien van afleveringen van *Verborgene Verleden* wel eens gedacht om zelf een onderzoek naar uw familie te starten? Maar aarzelt u omdat u niet weet waar u moet beginnen? Of bent u begonnen, maar vastgelopen bij een moeilijk terugvindbare voorouder?*

Stamboomonderzoek is een leuke hobby om samen met andere onderzoekers terug te vinden waar uw familie vandaan kwam, u te verdiepen in de lokale geschiedenis en de plaats van uw familie in die geschiedenis te vinden.

Ervaren onderzoekers van de afdeling Groningen van de Nederlandse Genealogische Vereniging helpen u graag op weg in uw genealogische zoektocht. Heeft u al ervaring met genealogisch onderzoek en wilt u deze kennis delen met anderen, dan bent u natuurlijk ook van harte welkom. Wilt u beginnen, maar weet niet hoe, of bent u begonnen maar bent u vastgelopen? Kom dan naar het Genealogisch Spreekuur.

De NGV afdeling Groningen organiseert vanaf september 2018 een genealogisch spreekuur, een mogelijkheid om andere genealogen naar je onderzoek en je stamboom te laten kijken. Doelgroepen zijn:

1. beginnende onderzoekers, die we op weg willen helpen.
2. onderzoekers met een vastloper, die we willen helpen met raad en daad, een 2nd opinion.

Behoort u tot één van deze doelgroepen, kom dan langs. Kent u mensen die tot deze doelgroepen behoren, tip ze dan.

Het genealogisch spreekuur wordt uitgevoerd door Simon Dallinga en Teijo Doornkamp:

- elke 3e dinsdag van de maand, van september t/m juni
- van 19:00 - 21:00
- in de Groninger Archieven, Cascadeplein 4, Groningen

Datums in 2018 zijn dus: 18 september, 16 oktober, 20 november, 18 december.

Datums in 2019 zijn: 15 januari, 19 februari, 19 maart, 16 april, 21 mei, 18 juni.

Foto Onbekende familie, ca 1905. H.S. Frank, Groninger Archieven (1987_256)

COPY RIGHT! blijft in beweging!

Afgelopen tijd zijn er nieuwe produkten bij gekomen, die we graag eens onder de aandacht brengen:

Linten printen

We hebben zowel verschillende kleuren lint en we kunnen in verschillende kleuren opdrukken. Er zijn veel toepassingen te bedenken voor een persoonlijk lint:

Tafellint: bijvoorbeeld om het menu op te printen

Servetlint: met de naam van je tafelgast

Cadeaulint: met de namen van de gevers, of juist van de jarige

Sjerpen: de winnaar van het volleybaltoernooi?

Antennelint: bijvoorbeeld bij een bruiloft

Couverteren

Wilt u een mailing verzenden? Wij kunnen het hele traject voor u verzorgen: (gepersonaliseerde) brieven printen, enveloppen printen, brieven erin vouwen, eventueel met een antwoordenvolp, en het geheel per post verzenden.

Snijplotten

Na jaren plotten met een kleine snijplotter hebben we nu ook een grotere aangeschaft. Nu kunnen we ook uw hele winkelruit van teksten of logo's voorzien. Of de auto of boot. Wij maken de letters, u plakt het zelf op, zo kunnen we tegen zeer scherpe prijzen leveren.

Ons filiaal aan de Kerklaan is door de week tot 10 uur 's avonds open!

Kijk voor uitgebreide openingstijden op: www.copyright.nl

kerklaan 49-51
groningen
050-5714666

verl. hereweg 45
groningen
050-5275555

verl. bremenweg 8
groningen
050-3188034

julianaplein 6
roden
050-5016519

Op zoek naar de voorouders van Antonie Jans (van Hemmen)

Eppo van Koldam, Groningen

Eens per twee weken publiceert Eppo van Koldam een historisch verhaal in het Harener Weekblad. Soms kent zo'n verhaal een duidelijke genealogische benadering. Voor GroninGEN heeft Eppo een bewerking gemaakt van zijn verhaal over de zoektocht naar de voorouders van Antonie Jans (van Hemmen), dat in twee delen in het Harener Weekblad is gepubliceerd.

Op de foto ziet u de tuin van het hotel en pension 'de la Promenade' aan de Rijksstraatweg in Haren. Dit hotel wordt in het voorjaar van 1905 geopend door Jan van Hemmen. Of Jan van Hemmen de tuin ook heeft gezien, zoals hij op de foto staat, is twijfelachtig. Hij krijgt op de late avond van 1 mei 1905 nog aanloop van twee klanten. Als hij aangeeft hen niet meer te willen bedienen, ontstaat er een handgemeen. Jan van Hemmen krijgt met een stoel een paar fikse klappen op zijn hoofd. Aan de gevolgen daarvan is hij die nacht overleden. Zijn weduwe Fenna Tonkens heeft het hotel nog voortgezet tot 1911. Toen werd het verkocht en kreeg het gebouw een andere bestemming. Jarenlang stond het bekend als 'Handy', tegenwoordig heet het 'Villa Aalf'.

Stellig zal Jan van Hemmen zelf ook wel eens vanuit het dakraam van zijn nieuwe pand naar buiten hebben gekeken. Zal hij zich dan gerealiseerd hebben, dat de meeste landerijen waar hij op uit keek en ook het perceel van zijn eigen hotel ooit eigendom waren van zijn overgrootouders? Hoe ver gaat onze eigen kennis terug op dat gebied? De boerderij van Antonie Jans, de stamvader van de Harense familie Van Hemmen lag achter de schommels

links op de foto. Op de foto is de boerderij niet te zien. In 1905 is deze boerderij van Edo Oosterveld en later – tot de afbraak ten behoeve de realisering van de Molenbuurt – van de familie Ottens. De boerderij lag ongeveer in het midden van de huidige Verweylaan.

Antonie Jans trouwt in 1753 te Haren met Jantien Jans uit Tynaarlo. Zij krijgen acht kinderen, waarvan er waarschijnlijk slechts vier volwassen worden. De boerderij van Antonie Jans behoort oorspronkelijk bij het te Hemmen in Haren gelegen Huize Warmolts. Bij de boedelscheiding van de in 1814 overleden Jan Hendrik Warmolts krijgt dochter Mettina Allegonda Warmolts in 1816 onder andere toebedeeld: “een plaats te Hemmen bij Jan Antens in gebruik voor f.175,- per jaar; waarde f.4.375,-“¹. Die Jan Antens is de in 1759 geboren zoon Jan Antonie. Deze neemt in 1811 de achternaam ‘Van Hemmen’ aan. Ook zijn broer Hindrik en twee zusters voeren later deze achternaam.

Jan Antonie trouwt in 1787 met Dirkje Egberts Abbring. Zij krijgen zeven kinderen, waarvan er zes volwassen worden. Als Jan Antonie van Hemmen in 1845 overlijdt, moet zijn nalatenschap over zijn kinderen verdeeld worden. Zoon Egbert krijgt de ouderlijke boerderij. Zoon Jan Jans de gronden van de oude Hof te Hemmen. Zijn kleindochter zal hier later de boerderij de Laankamp (Rijksstraatweg 73 in Haren) op bouwen. Zoon Egbert van Hemmen overlijdt in 1862. De ouderlijke boerderij vererft dan op dochter Anna en haar man Berend Hoving. Even lijkt de boerderij dan buiten de familie te geraken, maar uiteindelijk wordt kleinzoon Egbert Rijmberg (zoon van dochter Trientje, de zus van Anna) de eigenaar. Als die in 1901 overlijdt, wordt de boerderij verkocht aan Edo Oosterveld en is een langdurige band van de boerderij met de familie van Hemmen ten einde. Maar hoe langdurig was die band nu precies?

Daar ligt altijd de uitdaging bij historisch onderzoek. Kun je nog wat toevoegen? Tot nu toe is de afkomst van Antonie Jans onbekend. Geboren in Groningen ca. 1730 schrijft J.K. Smit² in zijn boek over de familie Van Hemmen. Evenmin is bekend hoe Antonie Jans aan de boerderij

gekomen is. Om dat uit te zoeken zullen we nieuwe bronnen aan moeten boren. Een bron die ik zelf regelmatig gebruik is www.delpher.nl. Hier staan scans op van oude kranten. Na enig zoekwerk heb ik twee interessante advertenties gevonden. Uit de Opregte Groninger Courant van 20 november 1761 het volgende: “De schulte J. Rummering in qlté, gedenkt op maandag den 30 november 1761, ten huize van Christiaan Alberts, herbergier in de Gouden Jagtwagen te Haaren, aan de meestbiedende te verkopen: de vaste beklemminge van een deftige boerenplaats met hof er agter midden in Haren gelegen, tegenswoordig door Antoon Jans en vrouw als losse meijers wordt bewoont en gebruikt”. Hieruit blijkt, dat Antonie Jans en zijn vrouw in 1761 al huurders zijn van een boerderij in het centrum van Haren. Van wie de boerderij is, wordt niet duidelijk. Schulte Rummerink verkoopt in qlté, dat wil zeggen in zijn kwaliteit als schulte. Eén van de taken/rechten van de schulte was het – uiteraard tegen betaling – leiding geven aan openbare verkopen. De functie van schulte kwam binnen de provincie Groningen alleen voor in het Gorecht.

En op 10 april 1770 staat in de Opregte Groninger Courant de volgende advertentie: “De voogden over de kinderen van wijlen Jan Hindriks en Heiltijn Jans presenteren, op vrijdag den 13 april 1770 ten huize van Kristoffer Alberts in de Jagtwagen te Haren, 's avonds om 5 uur, publiek aan de meestbiedenden te verkopen een boeren behuizing en beklemming van een plaats te Hemmen gelegen onder Haren, om dezelve aanstonds te kunnen aanvaarden, doende jaarlijks 175 gld vaste huur”. Is Antonie Jans de koper van de boerderij? Die vaste huur van f.175,- hebben we boven ook al gezien.

Startpunt bij mijn zoektocht naar de voorouders van Antonie Jans is, dat hij op 13 mei 1753 te Haren getrouwd is met Jantje Jans. Dat deden ze in de kerk en de dominee schreef in het trouwboek “13 mei 1753 Anthonie Jansen van Groningen en Jantjen Jansen van Tynaarlo onder Vries gelegen”³. Het is in www.allegroningers.nl eenvoudig op te zoeken en te raadplegen.

Maar hoe nu verder? Ik probeer eerst in allegroningers uit te zoeken of ik een gezamenlijke vermelding kan vinden van Ant(h)oni(e) en Jantje(n). Na enig zoeken vind ik een huwelijkscontract gedateerd 1 november 1780. Het gevonden huwelijkscontract is te Groningen opgemaakt tussen Jan Geestman en Willemtje Jans⁴. Als getuigen van Willemtje zijn daarbij aanwezig haar zwager Jan Lucas, haar zuster Jantje Jans, haar oom Antonie Jans en haar aangetrouwde moeij (= tante) Jantje Jans. Na wat verder zoeken kom ik er achter, dat Jan Geestman verver en glazenmaker was. Vervolgens heb ik geprobeerd vermeldingen te vinden, waarin de in het contract genoemde broers en zussen worden vermeld. Dat is een heel gezocht. Uiteindelijk denk ik iets gevonden te hebben. Met wat googlen op internet brengt mij dit bij een stamboom van de omstreeks 1675 in Vlagtwedde geboren Albert Roepers. Maar klopt die vondst? Ik vertrouw het niet. Niet publiceren dus.

Enige tijd later maak ik op basis van de in de Groninger Archieven aanwezige archiefstukken van het Gerecht van Selwerd een overzicht van voogdijaanstellingen in Haren. Ik vind, dat Antoni Jans wordt aangesteld als sibbevoogd over de kinderen van wijlen Jan Hendriks bij Heiltien Jans in echte verwekt⁵. Die Heiltien Jans is boven al naar voren gekomen als mogelijke eerdere eigenaresse/bewoonster van de boerderij te Hemmen. Volgens de regels van de voogdijaanstellingen is de kans groot, dat Antoni Jans een broer is van Heiltien Jans. Zou ik een

echtpaar kunnen vinden met een zoon Antoni en een dochter Heiltien? Na veel zoek vind ik in alle groningers de volgende doopschrijvingen te Groningen: 8 november 1719, Toontje, zoon van Jan Tonnijs en Aeltjen Peters; 20 september 1720, Catarina, dochter van Jan Tonnijs de Wilde en Aeltjen Peters Nienhuis; 30 april 1723, Antonius, zoon van Jan de Wilde en Aaltjen Nieuwenhuis en tenslotte 10 augustus 1725, Heiltjen, dochter van Jan Tonneens en Aaltjen Nieuhuis. Het eerste kind wordt gedoopt in de A-kerk, de andere drie in de Martinikerk. Bij alle kinderen wordt vermeld, dat ze geboren zijn in de Guldenstraat te Groningen. Dat stemt me niet erg gelukkig. Welke Harener boer wordt nu geboren in de Guldenstraat in de stad Groningen? En het wordt nog erger, want als Jan Tonnis de Wilde tussen 1725 en 1729 overlijdt, hertrouwt Aaltje Peters op 14 december 1729 met Hindrik Fokkens afkomstig van Vlieland!

Maar dat laatste huwelijk levert ook een lichtpuntje op. Aaltje Peters woont inmiddels niet meer in de binnenstad van Groningen, maar buiten de Oosterpoort. En wat het helemaal mooi maakt, bij Aaltjen Nienhuis wordt vermeld, dat ze afkomstig is uit Haren. Die laatste opmerking maakt, dat bij mijn fruitautomaat met genealogische gegevens ineens alle lampjes gaan branden. Is Aaltje Peters Nienhuis dan een dochter van Peter Jacobs Nienhuis en Trintien van der Stappen? Dat echtpaar heb ik al in mijn bestand staan⁶. Sterker nog, over de familie Van der Stappen heeft in het jaarboek *Grüninga*⁷ van 1986 zelfs een heel artikel gestaan en daarin wordt onder andere melding gemaakt van een Willem (de jongere) van der Stappen, die “tot Hemmen, in ‘t holt woont”. Ook de bekende historicus A.T. Schuitema Meijer heeft in een publicatie over de familie Ringels het een en ander geschreven over de familie Van der Stappen⁸. Dit zijn gegevens om op verder te bouwen.

Inmiddels zit ik nog met een groot aantal openstaande punten. Wie was Jan Tonnis de Wilde? Wanneer en waar is hij getrouwd met Aaltje Peters Nienhuis? Wie werden na zijn overlijden de voogden over zijn kinderen? Maar ik heb ook gegevens gevonden die het beeld completer maken. Zo wordt er na het overlijden van Jan Tonnis de Wilde en voor het tweede huwelijk van Aaltje een boedelbeschrijving gemaakt. Hieruit blijkt, dat Jan en Aaltje een moeskerij hadden buiten de Oosterpoort in Groningen. Ook hadden ze één koe. Het totale saldo van de boedel bedraagt f.243,-. De helft van dit saldo is voor de drie dan nog levende kinderen⁹. Antoni Jans heeft van zijn vader dus ruim f.40,- geërfd. Met haar tweede echtgenoot krijgt Aaltje op 17 december 1730 een tweeling: Leentje en Fockien. Ze zijn vernoemd naar opa en oma op Vlieland. Eind 1734 verhuist Aaltje met haar gezin van Groningen naar Haren. Ze krijgt dan vanuit Groningen een getuigschrift (attestatie) mee: “ondergetekenden verklaren dat Hindrik Fokkens en Aaltje Nienhuis egtelieden buiten de Oosterpoort gewoond en geleefd hebben zonder dat zij iemand tot last zijn geweest of kwalijk hebben bejegend”¹⁰. Op 12 juli 1746 wordt Aaltje als “de vrouw van Hendrick Fokkens” begraven vanuit de kerk te Haren. De collecte bij de uitvaartdienst brengt f.3,70 op¹¹. Er worden dan voogden aangesteld over Leentje en Fockien¹². Landbouwer Egbert Pauwels te Onnen wordt de belangrijkste voogd. Hij is een schoonzoon van Aaltjes tante Marregien van der Stappen. Fockien huwt in 1752 met landbouwer Albert Eising uit Onnen en zus Leentje huwt in 1754 met landbouwer Willem Takens van de boerderij naast de herberg De Wolf (nu Huize de Wolf aan de Rijkstraatweg in Haren). Leentje overlijdt op 29 juni 1812. Ook het in de eerste alinea genoemde huwelijkscontract valt op zijn plek, want de genoemde Willemtje Jans is een dochter van

Heiltien Jans en haar zuster Jantje Jans is getrouwd met Jan Lucas Oosterveld, landbouwer te Haren.

Korte kwartierstaat:

1. **Antonie Jans**, landbouwer, geboren te Groningen (Guldenstraat), gedoopt op 30 april 1723 aldaar, overleden op 24 januari 1796 te Haren, begraven op 29 januari 1796 aldaar. Trouwt (kerk) op 13 mei 1753 te Haren met **Jantien Jans**, dochter van Jans Everts, geboren op 7 januari 1731 te Tynaarlo, overleden op 8 maart 1808 te Haren, begraven op 11 maart 1808 aldaar.
2. **Jan Tonnijs de Wilde**, overleden vóór 1729. Trouwt ca. 1718.
3. **Aaltje Peters Nienhuijs**, begraven op 12 juli 1746 te Haren. Aaltje gaat in ondertrouw (kerk) op 14 december 1729 te Groningen met Hindrik Fokkens, zoon van Fokke Jansen en Leentje Huijbers. Hindrik is afkomstig van Vlieland, gedoopt op 30 juli 1702 aldaar, begraven op 23 januari 1761 te Haren.
Uit het 1e huwelijk:
 - a. Toontjen Jans, geboren te Groningen (Guldenstraat), gedoopt op 8 november 1719 aldaar, overleden vóór 1723.
 - b. Catarina Jans, geboren te Groningen (Guldenstraat), gedoopt op 20 september 1720 aldaar.
 - c. **Antonie Jans**, zie 1.
 - d. Heiltien Jans, geboren te Groningen (Guldenstraat), gedoopt op 10 augustus 1725 aldaar, begraven op 7 april 1770 te Haren. Trouwt (kerk) op 11 mei 1749 te Haren met Jan Hendriks, zoon van Hindrik Jans Popken en Willemtje Thiesen. Jan is geboren te Schipborg, gedoopt op 30 mei 1723 te Anloo, overleden vóór 10 januari 1762 (voor de doop van dochter Jantje).
6. **Pieter Jacobs Nienhuijs**, overleden vóór 1704.
7. **Trintien van der Stappen**, dochter van Willem van der Stappen en Gretien.
Uit dit huwelijk:
 - a. **Aaltje Peters Nienhuijs**, zie 3.
 - b. Grietien Peters Nienhuijs. Trouwt (kerk) op 16 oktober 1707 te Haren met Jan Geerds, begraven op 14 juli 1746 aldaar.
 - c. ws. Jacob Nieuwenhuijs, overleden vóór 1733. Trouwt (kerk) op 17 december 1724 te Wildervank met Geertien Jans.

Op de website van NGV afdeling Groningen is de parenteel van Johan van der Stappen te vinden, de betovergrootvader van Aaltje Peters Nienhuijs. De bovengenoemde gegevens zijn daar met veel meer detail terug te vinden.

Noten:

- 1- Regionaal Historisch Centrum Groninger Archieven (NL-GnGRA), toegangsnummer 1869, Notarissen te Groningen (standplaats 20), inventarisnummer 52.
- 2- J.K. Smit, "Van Hemmen een boerengeslacht uit Haren" (Epe, 2001; uitgegeven in eigen beheer). Niet opgenomen in de bibliotheek van RHC Groninger Archieven. Wel opgenomen in deze bibliotheek onder nummer G 684 is een kwartierstaat van Prof. Dr. Jan Leonard van Hemmen, hoogleraar te Heidelberg (Duitsland), in 1996 opgesteld door

Pieter Luinstra te Groningen. In deze kwartierstaat worden ook geen voorouders van Antonie Jans vermeld.

- 3- NL-GnGRA, toegangsnummer 124, Doop-, trouw- en begraafboeken enz. in de provincie Groningen, inventarisnummer 214, kerkelijke gemeente Haren, blad 282.
- 4- NL-GnGRA, toegangsnummer 1534, Huwelijkscontracten Groningen 1780 nov-dec, inventarisnummer 3690, Gemeente Groningen, aktenummer 1534.
- 5- NL-GnGRA, Toegangsnummer 730, Gerechten in Selwerd en Sappemeer, inventarisnummer 1494, Registers van het aanstellen van voogden.
- 6- Na jaren zoekwerk heb ik inmiddels in mijn programma Haza-21 ruim 25.000 aan de gemeente Haren gerelateerde personen staan.
- 7- D. Poortinga: "De eerste generaties van der Stappen", Groninga 1986, pag. 113.
- 8- Dr. A.T. Schuitema Meijer: "De familie Ringels en verwanten 1579-1852". Aanwezig in bibliotheek RHC Groninger Archieven. Met dank aan mijn collega-onderzoekers bij het RHC Groninger Archieven, die mij tijdens een koffiepauze attent maakten op deze uitgave.
- 9- NL-GnGRA, toegangsnummer 1534, Volle Gerecht van de Stad Groningen, inventarisnummer 882, Registers van aanstelling van voogden.
- 10- NL-GnGRA, toegangsnummer 730, Gerechten in Selwerd en Sappemeer, inventarisnummer 1705, Beschikkingen.
- 11- NL-GnGRA, toegangsnummer 240, Hervormde gemeente Haren, inventarisnummer 7, Registers van inkomsten en uitgaven diaconie.
- 12- NL-GnGRA, toegangsnummer 730, Gerechten in Selwerd en Sappemeer, inventarisnummer 1706, Beschikkingen.

(Een) stamreeks Ernst / Eerens

Petronella J.C. Elema, Groningen

Met deze stamreeks ben ik al wel vijftien jaar aan het prutsen; vermoedelijk kan ik er nu niet veel meer aan toevoegen. Door de heer Fred Wiersema te Portland, Maine (VS) werd ik recentelijk nog wel attent gemaakt op de on-line staande kwartierstaat samengesteld door Teijo Doornkamp, in te zien onder <http://members.ziggo.nl/teijodkp/>
De hier gegeven oudste generatie staat ook daarin, maar zijn afstamming volgt via een andere zoon dan deze generatie II.

I. Hendrick Claessen, j.m. van het ambt Haage in Bremerland, tr. Veendam 14 juni 1671
Ideken Ernst, ged. Groningen (als Idatien) 31 mei 1649 (bij de Kranebrug), dr. van Ernst Jacobs en Annetien Jansen.

Mischien was Ernst Jacobs wel identiek aan Eerenst Jacobs bestebinder, die samen met zijn huisvrouw Nelle op 12 april 1657 een zoon Jacob liet dopen? In dat geval werd er heen-en-weer getrokken tussen de Veenkoloniën en de stad. Daarmee zouden de vader en de man van Ida dan hetzelfde beroep hebben uitgeoefend. Maar dat is allesbehalve zeker; ook in de stad kwam in deze periode regelmatig de naam Eerenst Jacobs voor, met verscheidene echtgenotes (en naar ik inschat niet steeds dezelfde man).

Hendrick Claessen, alias Bessem-binder, en Ide Ernsts e.l. bekenden medio 1684 schuldig te zijn aan Lubbert Willems Backer en Marrichjen Willems e.l. f 50 à 5%. Ze hadden daarmee betaald "een oudt bouvalligh huis 't welcke wij daarmede van mr. Bernhardus à Geldren, chirurgus, in de Sceemda residerende, hadden gecocht en aen een ander plaetse doen setten"¹. Beide echtelieden tekenden door middel van een merk.

Uit dit huwelijk:

- 1 Anna Hendricks, ged. Veendam 25 febr. 1672.
- 2 Claes Hendricks, ged. Veendam 8 maart 1674, tr. Veendam 26 dec. 1698 Martien Jans. Claes Hindriks Bessembinder en Martien Jans, ehel. in Veendam, kopen van Sr. Roelf Cramer in Veendam een heveltaske voor de wal van verkopers huis liggende (de lading turf blijft buiten de koop). Prijs f 430 en een rijksdaalder voor verkopers toekomstige vrouw!²
- 3 Ernst Hendricks, ged. Veendam 13 juni 1675, volgt II.
- 4 Grietjen Hendricks, ged. Veendam 29 april 1677, tr. Wildervank 1 mei 1707 Roelf Hindriks.
- 5 Göckje Hendricks, ged. Veendam 29 dec. 1678.
Zie voor hem de in de inleiding genoemde kwartierstaat Doornkamp (onder nr. 1930).
- 6 Idtjen Hendricks, ged. Veendam 27 maart 1681, tr. 1. Veendam 7 nov. 1706 Harmen Coerts en tr. 2. Veendam 10 mei 1722 Geert Kramer.

II. Erenst Hindricks, ged. Veendam 13 juni 1675, bij zijn huwelijk uit de Wildervanck, overl. Groningen (Ernst Hendrix an't Schuitendiep, nalatende een weduwe Geesjen Jans, breuk betaald) 28 dec. 1736, otr./tr. Groningen M.K. 5 nov./29 nov. 1698 Geesjen Jans, van Groningen (voor wie Ipe Lourens Cremer als zwager), overl. na 1736.

De vernoeming van hun kinderen geeft geen handvat naar de naam van Geesjens moeder (hun enige dochter Ida was genoemd naar de moeder van Erenst Hindricks).

Een Ype Laurens (van Winschoten) en zijn vrouw Annichjen Hindricks (van Sappemeer) trouwden in 1679 te Groningen en lieten daar tussen 1680 en 1700 negen kinderen dopen (met als namen Marrichjen, Lisebeth, Margrietjen, Louwrens, Hindrik/Hindricus). Hoe deze een zwager van Geesjen Jans zou kunnen zijn wordt mij niet duidelijk, maar de naam is nogal karakteristiek. Hij was ged. Winschoten 1 aug. 1658 als zoon van Louwrens Ipes en Martien Jans.

De Erenst Hindriks, van Groningen, die aldaar 21 sept. 1715 ondertrouwde met Roelfijn Jans, van Noordbroek (voor wie Pieter Haijes als voormond) moet een naamgenoot zijn geweest, want bij het overlijden van de hier bedoelde Ernst Hindricks in 1736 was zijn vrouw Geesjen Jans nog in leven.

Uit dit huwelijk:

- 1 Yda Erenst, ged. Groningen Gr.K. 19 sept. 1699 (op't Schuitendiep).
- 2 Jan Erenst, ged. Groningen Gr.K. 6 dec. 1700 (op't Schuitendiep).
- 3 Hendrick Erenst, ged. Groningen Gr.K. 29 sept. 1702 (bij Poelp. boge).
- 4 Hermannus Erenst, ged. Groningen N.K. 5 maart 1705 (bij Poelpoortenboge).
- 5 Jacob Erenst, ged. Groningen A.K. 18 april 1708 (op't Schuitendiep).
- 6 Geert Erenst, ged. Groningen N.K. 5 okt. 1713 (op't Schuitendiep).

III. Hindrick Erenst, ged. Groningen Gr.K. 29 sept. 1702, otr./tr. Groningen M.K. 17 nov./11 dec. 1725 (voor haar Jan Oostin als broeder) Fennegijn Oosting [ook: Osing, Oostein, Oostdijk], van Groningen, dr. van Jan Oosting en Cornelisje Gerrits [of: Alberts].

De doopschrijving van Fennegijn heb ik niet kunnen vinden. Haar ouders worden genoemd (als Jan Oosting en Cornelisje Gerrits) bij het huwelijkscontract van haar zuster [E]lisabeth Oosting, toen die (na een eerder huwelijk met Geert Hellinga) in 1738 met Harm Edses hertrouwde³. Getuigen aan bruidszijde waren bij die gelegenheid Hindrik Ernst en Fennegien Oosting als zwager en zuster. Overigens trouwde Jan Oosting Sr. in 1694 met Cornelisje Alberts, dus het patroniem van de moeder staat niet geheel vast.

Uit dit huwelijk:

- 1 Ernst Hindricks, ged. Groningen M.K. 20 sept. 1726 (in Smakkersgang).
- 2 Cornelis Hindricks, ged. Groningen M.K. 28 aug. 1728 (an't Schuitendiep).
- 3 Gesijne Hindricks, ged. Groningen M.K. 2 sept. 1729 (in Musschengang).
- 4 Eernst Hindricks, ged. Groningen M.K. 30 maart 1732 (Schuitendiep), volgt III.
- 5 Jan Hindricks Eerents, ged. Groningen M.K. 14 mei 1734 (in Musschengang), overl. Groningen (Brouwersgang aan het Schuitendiep, oud 75 jr., nalatende 1 kind uit 1 huwelijk, 1 dessendent) 25 mei 1809, otr./tr. Groningen 2 dec./19 dec. 1780 (als Jan Hendriks Ernst, van Groningen) Grietje Everts Zuidema, geb. Tussenloegen 14-11, ged. Zuidbroek 14 nov. 1745, dr. van Evert Jans [Zuidema] en Geertruit Bruiniers, overl. Groningen (oud 76 jr.) 27 jan. 1822.
- 6 Cornelissien Hindricks, ged. Groningen Gr.K. 6 april 1738 (an't Schuitendiep).
- 7 Hendrik Hindricks, ged. Groningen A.K. 21 sept. 1740 (an't Schuitendiep).
- 8 Grietien Hindricks, ged. Groningen M.K. 14 april 1743 (op Schuit. diep).

IV. Eerens [Eernst] Hindricks, ged. Groningen M.K. 30 maart 1732, schippersknecht, overl. ca. 1799, zn. van Hendrik Eerntz en Fennegjen Osingh op't Schuitendiep, tr. 1., otr./tr. Groningen M.K. 3 dec./27 dec. 1757 Swaantje Jochums, ged. Zuidhorn 15 jan. 1735, dr. van Jochem Jans [en Aaltien Geerts], tr. 2., otr./tr. Groningen M.K. 16 juli/26 aug. 1768 Roelijna Berends Cock, ged. Groningen M.K. 1 febr. 1743, overl. Groningen (Musschengang N 104, onder patroniem, oud 78 jr., aangifte door haar zoon Jan Eernst, schipper, 32 jr. en Johannes Erenstein, timmerman, 39 jr., schoonzoon) 12 sept. 1817, dr. van Berent Cok, groenteverkoper, en Grietien Wijgers aan de Merkt.

Uit het eerste huwelijk:

- 1 Aaltjen Eernst, ged. Groningen M.K. 18 sept. 1759 (an't Schuitendiep).
- 2 Hendrik Eernst, ged. Groningen M.K. 12 okt. 1760 (in de kleine gank aan't Schuitendiep).
- 3 Fennechje Eernst, ged. Groningen M.K. 5 dec. 1762 (in de Breede gang).
- 4 Jochum Eernst, ged. Groningen A.K. 21 aug. 1765 (Breedeg.)

Uit het tweede huwelijk:

- 5 Grietjen Eernst, ged. Groningen A.K. 2 aug. 1769 (in de Muskengank).
- 6 Berent Eernst, ged. Groningen M.K. 13 nov. 1772 (aan't Schuitendiep).
- 7 Berent Cok, ged. Groningen M.K. 25 maart 1774 (Musschengang).
- 8 Grietje Eernst, ged. Groningen M.K. 1 okt. 1776 (aan het Schuitendiep).

- 9 Jan Eernst, ged. Groningen M.K. 1 sept. 1780 (in Muskengang).
- 10 Jan Eernst, ged. Groningen M.K. 25 maart 1785 (aan't Schuitendiep), schipper.
- 11 Berent Eernst, ged. Groningen M.K. 6 april 1790 (Musschengang), volgt IV.
Hij was een nakomer; zijn moeder was 47 bij zijn geboorte.

V. Berend Eerens [Erenst, etc.], ged. Groningen 6 april 1790, schippersknecht, overl. Groningen (in het stadsziekenhuis, woonachtig Reitemakersrijie G 229, oud bijna 58 jr.) 14 okt. 1848, tr. Groningen 9 mei 1813 Fennechien Harms Warnders, ged. Groningen 1 jan. 1786, overl. Groningen (Zuiderdiep S 347/2, oud ruim 76 jr.) 5 maart 1862, dr. van Warnder Harms, koemelker (vermelding 1813), schipper (vermelding 1862), en Fennigje Derks.

Uit dit huwelijk:

- 1 Eernst Eerenst, geb. Groningen (aan het Cingel) 5 jan. 1814, kleermaker, overl. Groningen (oud 59 jr.) 4 jan. 1874, tr. Groningen 21 mei 1837 Catharina Cornelisina Reinies, geb. Groningen 1 juli 1813, overl. Groningen (oud 29 jr.) 10 mei 1843, dr. van Jelle Reinies en Harmanna Emans.
Hij is niet hertrouwd.
- 2 Warner Harms Eerents, geb. Groningen (op de Zuiderkuipen Z 194) 5 mei 1815, arbeider (1875), overl. Groningen (oud 60 jr.) 22 mei 1875, tr. 1. Groningen 1 aug. 1839 Henderica Frederica Toesman, ged. Groningen 27 nov. 1803, dr. van Fredericus Toesman en Joanna Kramers, tr. 2. Groningen 17 aug. 1851 Geertruida Harms, geb. Groningen 26 jan. 1814, dr. van Albert Harms en Hanna Christiaans.
Bij zijn geboorte was de vader drie weken tevoren als schipper "van hier vertrokken". In alle andere gevallen werd deze betiteld met schippersknecht.
- 3 Roelina Eernst, geb. Groningen (Zuiderkuipen Z 194) 14 dec. 1816, overl. Groningen (oud 6 dg.) 20 dec. 1816.
- 4 Roelf Berends Eerents, geb. Groningen 15 dec. 1817, overl. Groningen (oud 4 jr.) 2 juli 1822.
- 5 Jan Erenst, geb. Groningen (Zuiderdiep Z 194) 15 febr. 1820, schoenmaker (1840, 1851), overl. Groningen (oud 49 jr.) 27 okt. 1869, tr. Groningen 29 mei 1851 Engeltje Tekelenburg, geb. Groningen 11 okt. 1819, dienstmeid, overl. Groningen (Violenstraat N 139, oud 31 jr.) 3 juni 1851 [dat is nog geen week na het huwelijk], dr. van Jan Tekelenburg, turfmeter, en Trijntje Geerts Lucas, tr. 2. Groningen 18 nov. 1860 Janna Doornkamp, geb. Bellingwolde, dr. van Alderd Jans Doornkamp en Gesien Warntjes van der Vlag.
- 6 Fennechien Erenst, geb. Groningen (Zuiderdiep Z 184) 17 juli 1824, overl. Groningen (oud 36 jr.) 15 jan. 1861, tr. Groningen 23 juli 1854 Gerrit Everts Pouls, arbeider, zn. van Evert Pouls en Aaltje Ratering.
- 7 Roelof Eerens, geb. Groningen (Zuiderdiep S 347) 28 jan. 1829, volgt V.

VI. Roelof Berends Eerens [Erenst, etc.], geb. Groningen 28 jan. 1829, sjouwerman, arbeider, overl. Groningen 20 okt. 1880, tr. Groningen 29 aug. 1858 Harmiena Siegers, geb. Groningen 30 maart 1826, werkvrouw, overl. Groningen (oud 63 jr.) 15 dec. 1889, dr. van Evert Siegers, weversknecht, en Johanna Ottens, koloniste.

Uit dit huwelijk:

- 1 Fennechien Eerens, geb. Groningen 5 maart 1860, overl. Groningen (oud 89 jr.) 14 april 1949, tr. Groningen 29 juni 1884 Luitze Tebbens, geb. Groningen 25 nov. 1858, arbeider, zn. van Fokke Tebbens, arbeider, en Dieuwke Petstra.
- 2 Johanna Eerens, geb. Groningen 6 maart 1861, overl. Groningen (op het Woerdje G 44, oud ruim 10 mnd.) 21 jan. 1862.
- 3 Berend Erens [Eerens], geb. Groningen 1 dec. 1862, volgt VII.
- 4 Everdina Eerens, geb. Groningen 2 dec. 1863, overl. Groningen (oud 7 mnd.) 21 juli 1864.
- 5 Evert Eerens, geb. Groningen 16 sept. 1865, overl. Groningen (oud 3 mnd.) 8 jan. 1866.
- 6 Roelof Eerens, geb. Groningen 3 nov. 1866, overl. Groningen (oud 7 mnd.) 11 juni 1867.
- 7 Levenloze dochter Eerens, geb. Groningen 27 maart 1869.

VII. Berend Erens [Eerens], geb. Groningen 1 dec. 1862, sigarenmaker, overl. Groningen (oud 80 jr.) 6 maart 1943, tr. Groningen 15 juni 1890 Johanna Margaretha van der Molen, geb. Groningen 23 nov. 1861, overl. Groningen (oud 85 jr.) 20 mei 1947, dr. van Pieter Nykles van der Molen, bediende, en Johanna Margaretha de Vries.

Uit dit huwelijk:

- 1 Roelef Berend Eerens, geb. Groningen 4 juni 1891, assistent posterijen (1918), tr. Groningen 18 juli 1918 Bouwina Worries, dr. van Willem Worries en Gezien Evenhuis.
- 2 Johanna Catharina Eerens, geb. Groningen 23 sept. 1893, overl. Groningen (oud 70 jr.) 31 maart 1964.
- 3 Harmina Eerens, geb. Groningen 27 febr. 1898, tr. Groningen 19 jan. 1928 Hendrik Polko, machinist NS, zn. van Hendrikus Johannes Polko en Klaassien Rotgers; hij was eerder gehuwd met Marta Vennema.

Noten:

- 1- GrA, RA Oldambt, inv. no.7236, oud nr. V II 3, Veendam, fol. 3, 24 juni 1684.
- 2- GrA, RA Oldambt, inv. no.7238, oud nr. V II 5, Veendam, fol. 50, 13 april 1702.
- 3- GrA, RA III ij, 26 juni 1738.

Naamlijsten L

Willem G. Doornbos, Groningen

Schatregister Saxumhuizen, 1735¹

Volgens schouwinge der fonderen van Saaxumhuisen, gedaen door de edele welgeboren heer P.W. van Sijtzama heer van Bellingeweer en premier collator tot Saaxumhuysen, gedaen op den 17 oktober 1735, zijn brueckvallig geoordeelt als volgt:

	Gulden, stuivers, plakken
Freerk Jans, wegens drie omtreeden en drie kluftefonders, tesaemen	1-4-0
Melle Peters, wegens 3 en 1/5 en 3 kluftefonders	1-8-0
Alje Fockes, wegens 1 en 1/5 part fonder	0-10-0
Robert Jans 1 1/5 en 3 kluftefonders	0-15-4
Aefke Michiels van 2 1/5 en 3 kluftefonders	0-19-2

Rinne Tammes van 2 en 3 kluftefonders	0-18-0
Jacob Scholtes tot Mensingeweer 1 omtree	0-8-0
Heere Pieters van 1 en 3 kluftefonders	0-12-0
Jan Hendricks van 3 kluffonders	0-6-0
Tamme Jans, arbeyder, wegens 1 en 3 klufte	0-12-0
Harm Sibels of Jannes Bloemhof 3 en 3 klufte en een pendam met Heere Hindricks in den Andeel, litis pendens	1-4-0
Klaes Isebrandts weduwe 1 en 3 klufte	0-12-0
Albert Alberts 5 en 3 klufte en 2 opene dammen	1-16-0
Arien Rentjes, wegens 3 kluftefonders	0-12-0
Luiert Lues weduwe 3½ en 3 klufte	1-10-0
Derk Derks 4, ½, 2/5 en 3 kluftefonders en een opene dam	1-16-0
Tjaerdt Michiels 4 en 3 klufte	2-0-0
Jacob Meijnts 1, ½, 2/5 en 3 klufte	1-5-0
Bastiaen Bruels 2, ½, 2/5 en 3 klufte en 3 opene dammen	1-4-0
Cornellis Meertens een omtree, 2 opene dammen en 3 kluftefonders	1-0-0
Melle Klaessen 1, 2/5 en 3 klufte	0-10-0
Haije Lippe ² 2/5 en 3 klufte	0-6-0
Geert Berendts ³	0-6-0
Peter Remkes ⁴	0-6-0
Tonnis Remkes	0-6-0
Jan Gerrijts	0-6-0
Geert Abrahams	0-6-0
Lambert Peters	0-6-0

De bode Jan Tonnis Cingelhuis wordt gelastet, om uyt naeme van de collatooren van Saexumhuysen in te vorderen tot profrije van de kerke van Saexumhuisen, die penningen welke hierboven zijn gespecificeerd.

Actum in het Westernijland, den 17 october 1735.

(was get.)

P.W. van Sijtzama

Noten:

- 1- GrA, Menkema Dijksterhuis [623], inv.nr. 144 (vroeger inv.nr. 82) 2e pak, 1735.
- 2- Dese en volgende alle arbeyders.
- 3- Dese hebben elk drie kluftefonders. [Hiermee wordt bedoeld: deze en de navolgende personen]
- 4- Achter Peter Remkes en Tonnis Remkes staat een accolade, met daarbij geschreven: en een opene dam.

Een mes in den patriotten pens omdraaien

Zes oranje gezinde dames

Antonia Veldhuis, Veenwouden

Angeniete Vree

(ook Angeniete, Agnieta, Agneta en Free of Fre) wordt op 17 februari 1795 gearresteerd en naar de 'gijzelkamer' bij de Stadsgeweldige¹ in Groningen gebracht². Ze moet daar 80 dagen blijven. Een veroordeling van haar vond ik niet. Nader onderzoek leerde me dat Angeniete niet de enige was die op die datum daar werd opgesloten. In volgorde van inboeking werden die dag ingeschreven: Geeske Heeren, Geertien Tiddens, (Angeniete), Willempje Harms, Jantien Heijes en haar zus Meijke Heijes. Van vier van de dames zit in het protocol van criminele zaken³ van de stad Groningen een korte omschrijving van de delicten en de straf die ze ervoor kregen.

De verslagen van de verhoren van genoemde vier verdachten zijn te vinden in hetzelfde archief (zie noot 3) onder de nummers 3300 (de zussen Heijes) en 3302 (Geeske en Geertien). Hierin staat uitgebreid beschreven wat er is gebeurd, de mening van de getuigen en de reacties van de vrouwen. Het geheel telt bijna 150 bladzijden. Sommige pagina's zijn volledig beschreven, op anderen staan soms maar een tiental regels.

In 1795 waren de Fransen en patriotten de macht aan het grijpen. Ze waren voor vrijheid, gelijkheid en broederschap. Er moest geen standsverschil meer zijn en de Oranjes moesten verdwijnen. Symbool voor die vrijheid was de vrijheidsboom. Bovengenoemde dames waren het daar niet mee eens en lieten dat op de 16^e februari 1795 duidelijk blijken.

Jantien en Meijke - pak 3300

De 30-jarige Jantien Heijes is in het weeshuis van Groningen opgevoed. Ze verdient de kost met arbeiden en breien, ze woont aan de Ebbingepoortenwal in Groningen. Haar zus Meijke Heijes is naar beste weten 22 of 23 jaar. Ze wint de kost met naaien en breien en woont op hetzelfde adres.

De zussen hebben op 16 februari 's avonds laat, rond elf uur, in de Heerestraat in Groningen "oranje boven" geroepen en liedjes gezongen. Vanuit de herberg waren ze met enige soldaten, die hun op een kan bier hadden getraceerd, de straat opgegaan. Ondanks vermaningen van de omstanders bleven de dames en hun gezelschap schreeuwen, razen en vloeken, staat in het verslag beschreven.

Genoemde soldaten, Jacob Moor, Matthijs van Bommel en Jan ten Hoed (zie schema), werden door Teke Swart, de commandant van de schipperspatrouille, gearresteerd. Ze werden terstond naar hun regiment in Delfzijl gezonden waar ze op 23 februari werden verhoord. Ze zeggen dat ze zonder toestemming naar Groningen waren gegaan en vanuit de herberg met enige vrouwspersonen, die aan het zingen waren, de straat zijn opgegaan. Ze hebben alleen deuntjes gezongen en hebben niets oproerigs gedaan.

Naast de verklaringen van de drie soldaten zijn verder de getuigenverslagen van M. van der Werff, Harmannus Balju, Jan van Bruggen, Gerrit van Hovel, Trijntje Houttuin en Jan Telgens genoteerd (zie schema). M. van der Werff, commandant van de stille patrouille, hoorde van ver schreeuwen "dog oranje, dog oranje, dog oranje boven." Een man van tamelijke ouderdom kwam hem tegemoet, die zei "komt gij daar aan, dat is goed. Ik zou je zo gehaald hebben, ze zijn daar weer bezig." Koopman Gerrit van Hovel, die voor zijn huisdeur stond, hoorde iemand zeggen "Dat kan zo niet lange duren." Hij is naar de groep gegaan en heeft gezegd: "Volk gaat toch heen, wat hebt gij met dat alarm te doen." Trijntje Houttuin, dienstmeid bij Van Hovel, herinnert zich dat één van de vrouwen zei: "Ik wou dat ik een mes hadde, dan zou het die patriotten in de pens omdraaien." Ze hoorde ook een vrouw zeggen: "Wij hebben onze orange strikken verloren" en "waarom zouden wij dezelve niet mogen dragen daar het niet verboden is."

Meijke en Jantien komen uiteraard in de verhoren zelf ook aan het woord. Meijke zegt dat ze niet gezongen heeft, Hovel en Houttijn niet kende en ook niet met ze heeft gesproken. Ze weet niet of er iemand oranje riep en hoorde ook niemand vloeken. Ze kan niet zeggen wie er, behalve haar zus en Jantien Wigers, bij haar waren.

Bij het proces is een brief bijgesloten die gericht is aan Jantien Heijes. Hij is geschreven in Zwolle op 3 december 1794 door "broer tot ter dood" Wieger Haijens. Hij is gericht aan Geliefde zusters en nigt. Hij is in goede gezondheid en hoopt van hun hetzelfde. Hij had niet eerder geschreven omdat hij met zijn kapitein naar Rotterdam moest gaan en vandaar naar vrouw en kind. Hij hoopt dat zijn zusters hem voor nieuwjaar een paar Groninger kousen zullen sturen. Dat zou hem een groot "plasier zijn".

naam getuigen pak 3300	leeftijd	woont in Groningen of plaats herkomst	opmerkingen
Jacob Moor	26	tamboer van Venlo	gearr. - in reg. gen. maj. Thouars, comp. Waslander
Matthijs van Bommel	20	soldaat van Gorichem	gearr. - in reg. gen. maj. Thouars, comp. Waslander
Jan ten Hoed	20	tamboer van Arnhem	gearr. - in reg. gen. maj. Thouars, comp. Dalbinden
M. v.d. Werff	39	Harderingestraat	commandant stille patrouille, in zijn 40 ^e jaar
Hermannus Balju	21	Jeltieskelder	aan de Botermarkt
Jan van Bruggen	21	Rietmakers Rijge	koopman
Gerrit van Hovel	48	Heerestraat	koopman
Trijntje Houttuin	23	Heerestraat	dienstmeid bij Van Hovel
Jan Telgens	47	Zuiderdiep	leeftijd naar beste weten

Geeske en Geertien - pak 3302

Geeske en Geertien hebben, zo luidt de beschuldiging, op 16 februari 1795 ten huize van Andries Sol in de *Herberg de Rode Lieuw* in Groningen met daar aanwezige soldaten oranje getinte liedjes gezongen en "oranje boven" geroepen. Ook hebben ze gezegd dat de vrijheidsboom op de Grote Markt met een dag of drie wel weg zou zijn. Ze zouden soldaten opgestookt hebben mee te doen met roepen en zingen.

Geeske Heeren is 25 of 26 jaar oud en geboren in Norden in Oost Friesland. Ze woont sinds een half jaar in Groningen op de Driemolendrift. Ze verdient met spinnen de kost. Geertien Tiddens is 23 jaar en geboren in Delfzijl. Ze woont ongeveer zes jaar in Groningen en ook zij verdient met spinnen de kost, ze gaat ook wel eens uit werken. Geertien was de 16e februari, aldus haar verklaring, met een buurvrouw in de herberg, waar soldaat Hartog haar had getraceerd. Ze was er alleen maar om plezier te maken. Dat één van hun gezegd zou hebben

dat de vrijheidsboom snel zou zijn verdwenen weet ze niets van. Ze ontkent, evenals Geeske, ook alle andere aangevoerde beschuldigingen.

Als getuigen worden Jan Hindrik Scholte, Johannes Petrus Vos, Jan Bakhuis, Andries Sol, Grietje Jacobs, Wessel Geestman en Roelof Roelfs opgeroepen (zie schema). Het aantal vrouwen dat in de herberg zingend en roepend gesignaleerd is varieert, aldus de getuigen, van drie tot zes. Scholte, Vos en Bakhuis noemen expliciet "de zes vrouwen die thans bij de Stadsgeweldige zijn gedetineerd" en "de zes die thans in de Hoofdwacht zijn gearresteerd". Alleen Vos en Roelfs tekenen hun getuigenverslag, de rest van de getuigen kan niet schrijven en zet een merk (kruisje). Ze waren allen getuige van het "oranje roepen".

Het pak posities, beëdigde verklaringen, citaties, examens en confrontaties telt 79 bladzijden. Het resultaat van dit onderzoek is dat Geeske en Geertien voor de tijd van een jaar gebannen worden uit de gehele provincie, benevens uit de Heerlijkheid Wedde en Westerwoldingeland, Bellingwolde en Blijham.

Komen ze voor die tijd toch terug dan volgt er tuchthuisstraf.

naam getuigen pak 3302	leeftijd	woont in Groningen	opmerkingen
Jan Hindrik Scholte	23	Oude Kijk in 't Jadstr.	leeftijd 23 "of daar om toe"
Johannes Petrus Vos	23	Marktstraat	
Jan Bakhuis	23/24	Schuitendiep	leeftijd naar beste weten, woont onder Gruno
Andries Sol	34	Raamstraat, herberg	in de <i>Rode Liew</i> , voorheen <i>Hof van Flora</i>
Grietje Jacobs	40	Raamstraat	in de <i>Rode Liew</i> , huisvrouw van Sol
Wessel Geestman	40	Kruidgracht	
Roelof Roelfs	25	Achter de muur	op de hoek van de Kleine Geltingestraat

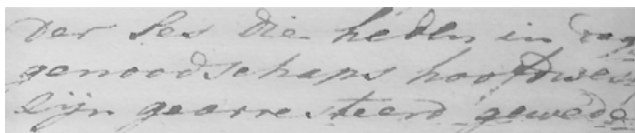
Vier van de zes vrouwen bleven 80 dagen bij de Stadsgeweldige gevangen en kwamen op 7 mei 1795 vrij. Meijke en Jantien gaan die dag "naar beneden" en worden op de 20^e vrijgelaten. Geeske, Geertien, Jantien en Meijke worden na hun vrijlating voor een jaar verbannen uit Groningen.

Voor de zes dames wordt voor elk, in de periode dat ze bij de Stadsgeweldig zaten, een hemd gekocht en kosten gerekend voor het beddegoed (twee stuivers voor iedere nacht), voor de bewassing en voor het legen van de vaten. Voor elke dag dat men aanwezig was werd er bovendien twaalf stuiver in rekening gebracht, het verblijf "beneden" kost tien stuiver per nacht.

Slot en met dank aan

Als uw voorouder bij de Stadsgeweldige, in het tuchthuis of elders opgesloten is geweest, dan loont het de moeite om (ook) de processen te lezen van mensen die (ongeveer) tegelijk werden gearresteerd. Mogelijk deden ze hetzelfde en/of waren ze samen. Mijn Angeniete en Willempje hadden geen proces en hun namen werden niet expliciet genoemd in de processen van de andere vrouwen. Wel werd meerdere keren genoemd dat er zes vrouwen op 27

februari 1796 bij de Stadsgeweldige werden opgesloten die ook allen in de herberg waren. De inschrijvingen van de

Van der Lee die hebbe in een
geenoodshaps hoofdwach
zijn gearresteerd geweest

Stadsgeweldige bevestigen dat onder de zes Angeniete en Willempje waren, ze waren dus

oranjegezind. Mogelijk is er wel een proces geweest maar is het verloren gegaan. Wel vond ik, vlak voor het ter perse gaan van dit tijdschrift, de vermelding in het *Actenboek stad Groningen*⁴ de vermelding dat de zes vrouwen (Geertje, Geesje, Jantje, Maijke, Willempje en Agniete) zich schuldig hadden gemaakt aan het roepen van oranje boven en daarom worden opgesloten.

Henk Hartog leverde de gegevens van de Stadsgeweldige, Albert Beuse gaf enige tips en het artikel lezen deden Sara Beeksma en Emmy Neut-Regts.

Aan een artikel over Angeniete Free en haar nakomelingen wordt gewerkt.

Enige genealogische gegevens

Angeniete Free (vischvrouw) heeft drie buiten echt geboren kinderen, allen gedoopt in Groningen in de Akerk: Cornelis Free 17 januari 1787, Derk Jan Peesen 17 januari 1798 en Pieter Jacobus Vree alias Peesen 22 september 1807. Angeniete overlijdt in Groningen op 27 juni 1832.

Jantien Hayes heeft twee buitenechtelijke kinderen: Wicher gedoopt Martini Kerk 10 mei 1793 en Adam gedoopt Martini Kerk 1 maart 1799. Ze overlijdt in Groningen op 31 mei 1819.

Willempje laat zoon Peter dopen in de Martini Kerk op 3 maart 1801, vader onbekend.

De in 1806 in Onstwedde overleden Willempje Harms is een naamgenoot.

Noten:

- 1- Stadsgeweldige is een andere benaming voor het huis van correctie Het Pontje in Groningen in de Popkenstraat (ook Pontstraat). Info: Archief Cipier van het provisioneel huis van correctie het "Pontje" te Groningen, 1814-1826, toegang 2009.
- 2- Groninger Archieven, bijlage Stadsrekening 1795 deel Stadsschout, toegang 1605 inventarisnummer 332b, fol. 347v.
- 3- Groninger Archieven, Het Volle gerecht van de stad Groningen 1475-1811, toegang 1534 inventarisnummer 978.
- 4- Groninger Archieven, Het Volle gerecht van de stad Groningen 1475-1811, toegang 1534 inventarisnummer 992 fol. 2.

Johannes de Beer, een chirurgijn bekend om zijn *wangedragh en slechte attestatie*

Peter van Rooden, Zegge (NB)

In sommige gevallen levert het doorzoeken van de notulen van de kerkenraadshandelingen (bijvoorbeeld in het lidmatenregister) opvallende verhalen op. Bij deze het verhaal van mijn voorvader Johannes de Beer die het de kerkenraad van Stedum op sommige momenten vrij lastig maakte.

Johannes (ook wel Jannes of Jan genoemd) de Beer werd begin 1701 in een huis aan de Vismarkt in Groningen geboren als zoon van Daniël de Beer en Sara van der Plasse, beiden afkomstig uit Amsterdam. Op zondag 13 maart 1701 werd hij in de Grote Kerk te Groningen ten doop gehouden. Er werden in het gezin van vader en moeder nog twee meisjes en twee jongetjes geboren en afwisselend gedoopt in de Nieuwe Kerk, de Grote Kerk of de

Academiekerk te Groningen. Over het vroege leven van Johannes is niet veel bekend, waarschijnlijk groeide hij op in Groningen stad en leerde hij het vak van chirurgijn in de praktijk. Een inschrijving aan de Rijksuniversiteit Groningen is niet teruggevonden, dus het is mogelijk dat hij geen opleiding heeft gevolgd voor het uitoefenen van zijn vak¹.

Vanuit Groningen is Johannes op een onbekende datum naar Leek vertrokken, waar hij zijn toekomstige vrouw leert kennen. Op 27 januari 1726 huwde hij aldaar met de 21-jarige Anna Jacobs en op 10 maart 1726 werd hij in het kerkboek van Midwolde en Leek ingeschreven in het lidmatenregister². Uit het huwelijk werden meerdere kinderen geboren, waarvan enkelen al op jonge leeftijd stierven. In 1729 verlaat Johannes met zijn gezin Leek en wordt hij op 26 juni 1729 ingeschreven in het lidmatenregister van het nabijgelegen Tolbert. In Tolbert blijft het gezin vier jaar wonen, voordat het weer verhuist naar het volgende dorp. In juni 1733 vertrekt Johannes met zijn gezin naar Zuidbroek (zo'n 40 kilometer verderop) alwaar de volgende notitie wordt gemaakt in het lidmatenregister:

Mstr. Jan de Beer, Chirurgijn met attestatie van Tolbert

Met deze notitie wordt Johannes voor het eerst genoemd als chirurgijn. Biedt hij zijn diensten voor een bepaalde periode van dorp tot dorp aan? Ook in Zuidbroek bleef het gezin maar enkele jaren wonen. Johannes verhuist in ieder geval nog een keer naar Veendam, voordat hij in 1749 neerstrijkt in Stedum en aldaar op 13 juli in het lidmatenregister wordt ingeschreven. Tot op heden hebben we ons nog geen beeld kunnen schetsen hoe Johannes als persoon is. Dat zal nu veranderen, want de kerkenraad heeft het gedrag van de chirurgijn Johannes netjes genotuleerd. Al bij de inschrijving in het lidmatenregister wordt het volgende over hem vermeld:

13 Julij 1749 H. N. (Heilig Nachtmaal)

En gekomen met attestatie van Veendam Jannes de Beer chirurgijn.

Hoewel niet terstond toegelaten tot gebruik des Nachtmaels, wegens wangedragh en slechte attestatie, maar vermaant zich te beteren en tot het gehoor van Gots woort neerstigh, zo veel immers mogelijk is, te komen.

Ruim een jaar later wordt het volgende over hem genoteerd:

20 December 1750 H. N. gehouden wanneer Jannes de Beer, chirurgijn wederom vermaant is het gehoor van Gots woort bij te wonen, wenscht hij het Nachtmaal te gebruikken, hetwelk hij belooft heeft.

Den 21 Meert 1751 H. N. gehouden, met Jannes de Beer blijft het in dezelfde staat.

De kerkenraad van Stedum heeft de handen vol aan Johannes als we de volgende aantekening mogen geloven:

14-12-1753

De Kerkenraad gehouden na gedane proefpredikatie den 14 December, verstaan hebbende de begeerte van Jannes de Beer, Chirurgijn alhier, dat hij geens het H. Avondmaal wilde gebruiken, heeft deze begeerte neffens sijn voorgaande belofte vaan neerstiger ter gehoor van Gots woort

*te komen als tot noch het geschiet was, in des Heren vreze overwogen, en besloten, Den zelven nochmaals te vermanen en te verzoeken zich voor ditmaal van het H. Avondmaal te onthouden, en noch wat naarstiger ter gehoor van Gots woort te komen; welk besluit van de Kerkenraad wanneer ik Predikant aan Jannes de Beer, voor ons verschenen, voorstelde en daar mede noch bezigh was, als willende mij op zijn eijgen gedane belofte beroepen, hij mij inviel met een streng gelaat en taal: Weijger je mij daar op het Avondmaal, dan wensch ik u goeden dagh, en zo wegh ging; en daar van voort achtermiddaags omtrent twe uur een Extract verzocht hetwelk ik nu gehoudene dankpredikatie aan de Kerkenraad heb voorgesteld, en vergunt is.
... besloten is om Jannes de Beer bij dezen kennis te geven, om zich noch van het volgende Avondmaal te onthouden, of schoon hij ook naarstiger ter gehoor van Gots woort mogte komen, tenzij dan dat hij eerst belijdenis van deze sijne misslagh voor de Kerkenraad doe.*

In de daarop volgende jaren(!) wordt het er allemaal niet beter op:

15 December 1754 H. Nachtmaal, blijvende met de Beer als voren.

Den 23 Meert 1755 H. N. gehouden, blijvende met de Beer als voren.

15 Junij 1755 H. N., blijvende de Beer als voren.

Blijkbaar veranderde het gedrag van Johannes niet, bovendien overlijden niet lang na deze laatste aantekening zijn vrouw Anna Jacobs met wie hij bijna 30 jaar getrouwd was en zijn oudste zoon Harmannus Frank die dan nog maar 28 jaar is. Binnen een jaar hertrouwt de 55-jarige Johannes met Eltje Jacobs Bennema, weduwe van Ruwardus Drijfhamer³. Uit dit huwelijk worden geen kinderen meer geboren. Wat er in de eerste jaren na het huwelijk zich afspeelt binnen de kerkelijke gemeente, is niet bekend. Wel lezen we dat dat Eltje in 1758 weer wordt toegelaten tot het Heilige Avondmaal:

13-08-1758

Wederom het H. H. Avondmaal gehouden, blijvende met de Beer in status quo, tog zijn vrouw, na voorgaande boetening & deze beloften wederom toegelaten.

De kerkenraad heeft inmiddels vernomen dat het huwelijk tussen Johannes en zijn tweede vrouw geen gelukkig huwelijk is. De kerkenraad weet niet goed wat ze met de situatie aan moet en laat het voorlopig maar zo:

01-09-1761

J. de Beer als te voren, als alleen dat de Predikant en de Kerkenraad voorsloeg ofte wat men doen moeste voor het tegenwoordige of in het toekomende met J. de Beer zijn huisvrouw die egtbrekinge met haar man leefde & zo zonder reets tot rede te geven van het Heilig Avontmaal om tweede besloten om het voor ditmaal te laten blijven.

Het avondmaal was blijkbaar uitgesteld, deels vanwege het overlijden van de heer en vrouw van Stedum en deels doordat de predikant Ds. Havinga in het Zandt moest bevestigen. Het blijkt dat Joh. de Beer en zijn vrouw dus in "echtverbrekinge" met elkaar leven. Men weet niet goed wat men er mee moet doen en laat het voorlopig even zo. Enkele maanden later, in april 1762, wordt de 61-jarige Johannes blijkbaar weer toegelaten tot het Avondmaal. Hoe dat verlopen is, noteert de kerkenraad kort, maar krachtig:

21-04-1762

J. de Beer is zaterdag voor het Nachtmal gestikt, op zijn stoel zittende, in het Fortuin, zo dat zijn censuur uit is.

Het dispuut tussen Johannes de Beer en de kerkenraad komt op deze manier abrupt aan een eind. Johannes wordt enkele dagen later te Stedum begraven en in het begraafregister van Stedum werd hij vermeld als Dr. Joh. De Beer. Zijn weduwe hertrouwt in 1763 met Tonke Ofkes⁴.

Genealogie:

Johannes de Beer, ged. Groningen 13-3-1701, chirurgijn, overl. Stedum 21-4-1762, tr. 1 Leek 27-1-1726 **Anna Jacobs**, ged. Groningen 18-11-1704, begr. Stedum 27-6-1755, dr. van Jacob Wichers en Jantje Roelefs, tr. 2 Stedum 9-5-1756 **Eltje Jacobs Bennema**, ged. Visvliet 15-5-1701, overl. ná 1763, dr. van Jacob Jans en Corneliske Sekels.

Uit het eerste huwelijk:

1. **Harmannus Frank de Beer**, ged. Midwolde 26-12-1726, overl. Leek 1755, tr. Midwolde en Leek 16-7-1747 **Martje Jannes**, ged. Leek 11-10-1720, overl. na 1763, dr. van Johannes Eeuwes en Jeltje Azings.
2. **Janneke de Beer**, ged. Tolbert 12-2-1730, begr. Uithuizermeeden 18-1-1797, tr. 1 Wittwierum 18-4-1751 **Hindrick Lammerts**, ged. Lellens 19-12-1723, kuiper, overl. vóór 1773, zn. van Lambert Hindricks (Snijder) en Fennechien Roelofs, tr. 2 Loppersum 19-9-1773 **Klaas Roelfs Smit**, geb. ca. 1730 te Loppersum.
3. **Daniel de Beer**, ged. Tolbert 4-5-1732, begr. Zuidbroek 10-4-1736.
4. Jacob Wiggers de Beer, geb./ged. Zuidbroek 15-10/17-10-1734, begr. Zuidbroek 5-2-1737.
5. **Jacobina de Beer**, geb. ca. 1736 Zuidbroek, overl. Oosterwijtwerd, tr. Oosterwijtwerd 4-5-1760 **Jan Berents**, ged. Lellens 20-4-1732, schoenmaker, overl. Oosterwijtwerd, zn. van Berent Alderts en Hiltjen Jans⁵.
6. **Sara de Beer**, geb./ged. Zuidbroek 30-4/5-5-1737, schoenmakersche, begr. Loppersum 14-11-1782, tr. Loppersum 4-10-1765 **Jan Jakobs de Haan**, ged. Loppersum 27-6-1734, schoenmaker, begr. Loppersum 19-1-1787, zn. van Jakob Hindrix en Trijnje Clasen.

Noten

- 1- Album studiosorum Academiae Groninganae.
- 2- Lidmatenregister Midwolda, Leek & Zevenhuizen (www.lidmatengroningen.nl).
- 3- Trouwboek Appingedam 1669-1808 Collectie DTB (toegang 124) Inventarisnr. 17, folio 94.
- 4- Doop- en trouwboek Stedum 1715-1774 Collectie DTB (toegang 124) Inventarisnr. 430, folio 55.
- 5- In de huwelijkse bijlagen van hun kinderen wordt door getuigen verklaard dat *Jan Berents en Jakobina de Beer, ouders van Jakobus Jans Mulder reeds voor enige jaren zijn gestorven alhier te Oosterwijtwerd*. Blijkbaar zijn hun overlijdens niet in een begraafregister genoteerd en heeft men inmiddels geen idee wanneer de echtelieden overleden zijn.

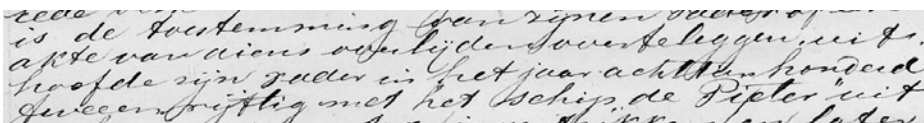
Allemaal digit@l vijftig (55)

Antonia Veldhuis, Veenwouden

Elders in dit tijdschrift vindt u het artikel over Annegien afgedrukt waarin staat dat u ook eens in de omgeving van uw hoofdpersoon 'moet' zoeken. De zes dames die in 1795 'oranje boven' riepen hebben niet allemaal een proces, maar er wordt wel naar elkaar verwezen.

Ook de verdwijning van Melle Eintes Wouda/Leegstra, een artikel in *11 en 30 oktober 2013* (afdelingsorgaan NGV afdeling Friesland) kon ik oplossen door het doornemen van alle huwelijksaktes en -bijlagen van zijn kinderen. Bij zoon Hendrik en dochter Klaaske staat dat vader in 1809 vertrok en dat er nooit meer iets van hem is vernomen. De akte van dochter Ybeltje geeft de overlijdensplaats en -datum: Vilvoorde (gevangenis) 11 april 1818. Had ik alleen onderzoek gedaan naar hoofdpersoon Hendrik, dat had ik dat niet geweten.

Een zelfde soort geval is Johannes Antoni Keun, die volgens de huwelijksakte van zoon Pieter op het schip de *Pieter* zou varen. Raadplegen van aktes van de andere kinderen geeft de echte naam van het schip: *De Twee Gezusters*. Daarmee kon ik verder zoeken in de scheepsberichten en in het loodsarchief van zijn thuishaven Harlingen.

Recent vond ik Antje Kuiper terug, ze staat "verkeerd" in de boeken. Een geval van een s te veel of te weinig in de aktes. Vader Rintje Klaas Kuiper(s) is geboren als Kuiper (ook de voorouders hanteren die naam), trouwt onder die naam, maar is overleden als Kuipers. De intussen geboren kinderen hebben allemaal ook die naam. Op Antje na. Ik moest dus op allefriezen zoeken op *rintje kuiper**. Zo vond ik trouwens het overlijden van Antje ook, door (op <https://www.wiewaswie.nl/>) te zoeken op rol vader. Ook de familie Keun hanteert kwistig Keun en Kuen door elkaar. Soms komt dezelfde persoon onder beide namen in één akte voor. Ergo: zoek en kijk in de breedte en let op de s-en.

PDF

Of ik eens iets over pdf wilde schrijven, was een vraag die ik enige tijd geleden kreeg. De bestandsindeling *Portable Document Format* is sinds (ongeveer) 1993 een standaard voor de uitwisseling van elektronische documenten en formulieren. De Adobe Acrobat Reader, is gratis te downloaden.

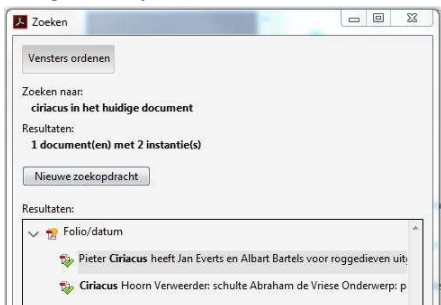
- Van diverse tijdschriften verschenen CD-roms/DVD's, onder andere *Gens Nostra* 1946-2006, *jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie* 1947-2010, *Nederlandsche Leeuw* 1883-2008, *Nederlands Patriciaat* 1910-1997 (zg. Blauwe boekjes), *Nederlands Adelboek* 1910-1997 (zg. Rode boekjes) en *Bronnen voor Indisch genealogisch onderzoek*.
- Van Groningen verschenen de Rechterlijke Archieven (huwelijkscontracten, boedelscheidingen, testamenten e.d.) van onder andere Beerta, Nieuwolda, Midwolda, Veendam en Wagenborgen.
- Van Drenthe is de Etstoel van 1609 tot 1811 (allerlei soorten geschillen) gedigitaliseerd, evenals *Ons Waardeel/Spint Arwten* en de (*Nieuwe*) *Drentse Volksalmanak* (1837-2001).

In een map gezet kunt u ze tegelijk doorzoeken. Allemaal in pdf.

Sinds juli 2013 zijn de jaargangen 1883-1932 van *De Nederlandsche Leeuw* online te doorzoeken op <https://www.knggw.nl/>, het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde. Ze staan onder raadplegen (blauwe balk onderin).

U kunt zoeken in een pdf met *ctrl f*. Er verschijnt dan rechtsboven een zoek scherm. Als u daar een zoekterm intikt verschijnt het gevraagde woord gemarkeerd. Enter brengt u steeds naar het volgende gemarkeerde.

Zelf zoek ik meestal met *ctrl shift f*. Er komt op de rechterzijde van de site een zoek scherm met *Zoeken, Waar wilt u zoeken en Welk woord of welke woordgroep wilt u zoeken*. Verder hebt u de keus uit bijvoorbeeld hele woorden. Na het geven van *Zoeken* krijgt u de zoekresultaten keurig in een lijst met een deel van het resultaat. Kunt u snel zien of het van toepassing is.

Hoe u een deel van een pdf kunt opslaan als een nieuw document heb ik eens in een *Webdigit@@I* genoemd. Ik kan het even niet vinden. U houdt deze van me tegoed. Of u komt met de oplossing.

Leeuwarden

300.000 opnamen uit de Nedergerechten en het Oud Archief Leeuwarden (onder andere inventarisatieboeken, hypotheekboeken, criminele sententieboeken) staan online. Als u via allefriezen.nl een treffer hebt gevonden is het handig het bladzijdenummer te noteren, de vermelding linkt niet rechtstreeks door met de scan. U "moet" het bladzijdenummer van de akte even noteren.

Beveiligd https://historischcentrumleeuwarden.nl/laatste-nieuws/2300-onderdelen-oud-archief-leeuwarden-1426-1811-digitaal-online			
3458-3490	z01-z33	Aestimatieboeken	(1561)-1707
3492-3506	aa01-aa15	Decreetboeken	1560-1807
3511-3525	x01-x15	Weesboeken (incidenteel)*	1585-1807

Een uitleg staat op de website van het Historisch Centrum Leeuwarden. Die kunt u vinden door op google.nl in te tikken 2300-onderdelen-oud-archief-leeuwarden. Of de link <https://historischcentrumleeuwarden.nl/laatste-nieuws/2300-onderdelen-oud-archief-leeuwarden-1426-1811-digitaal-online> in te tikken.

Zoekakten

U heeft het ongetwijfeld al gelezen of gehoord: *Zoekakten* is gestopt! De mededeling dat de website zou stoppen kregen we in de loop van de tijd al enige keren, maar nu is het echt einde verhaal. Ik heb nog even een mail gestuurd aan de beheerder, maar die kwam ongeopend

retour. Spijtig! Met name van de *Bevolkingsregister* heb ik veelvuldig gebruik gemaakt. Een deel ervan (BS) staat nog wel op zijn "voorganger" genver.nl, de laatste bijwerking daarvan was in 2014. U dient zich te registreren. Ontbrekende plaatsen zijn altijd in te zien of op te vragen bij de Gemeenten. Waarvan trouwens diverse al zijn begonnen met de bevolkingsbladen te digitaliseren en online te zetten, zoals Friesland, Drente, Den Haag en Rotterdam. Om er zo maar een paar te noemen. Een alternatief, genoemd in de nieuwsbrief van de NGV, kunt u ook lezen op <https://ontdekjouwverhaal.nl/nieuws/zoekakten-gestopt>. Daar staat ook hoe u rechtstreeks kunt zoeken op Familysearch. Daar wordt ook een (lange) rechtstreekse link genoemd. Ik zoek altijd via <https://familysearch.org/family-trees>. Zoekresultaten kunt u beperken via *Birth* (plaats en jaar), *Marriage*, *Spouse* enz. Denk er bij Amerikaanse gegevens om dat de naam veranderd kan zijn. Mijn Grietje werd Grace, Tjalling werd Charles. Bij getrouwde vrouwen verdwijnt daar vaak de eigen naam en komt ze vrijwel alleen voor onder die van haar echtgenoot. Op <https://www.familysearch.org/search/collection/list> staat een overzicht van 2349 collecties die u kunt doorzoeken of waarvan u de afbeeldingen kunt bekijken (Browse Image). Gerangschikt op *Place*, *Date*, *Type* en *Availability*. Bij het laatste (beschikbaarheid) kunt u aangeven of u alleen collecties wilt zien met afbeelding.

Gens Nostra

Kies een jaargang van 1946 tot en met 1995.

Jaar:

Wilt u oude(re) *Gens Nostra's* lezen? Dat kan online op www.ancestors.nl/gensnostra.asp, de jaargangen 1946 tot en met 1995 zijn beschikbaar. De beheerder van de site is Ton van Heusden. Het gewenste jaar intikken en uw pdf *Gens Nostra* verschijnt. U dient te zoeken met *ctrl f*, de combinatie *ctrl shift f* werkt niet.

Heeft u mijn nieuwe rubriek VANALLES in Gens Nostra al gelezen? In mei verscheen de eerste met tips, truuks en websites. Heeft u daarvoor, of voor de *Allemaal digit@ls* suggesties, websites of tips? Stuur ze me.

Nieuws van de Archieven

Teijo Doornkamp, Peize
Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel. 050-5992000;
www.groningerarchieven.nl

Het betreft een greep uit de (genealogische) werken die zich nieuw bevinden in de bibliotheek van de Groninger Archieven. U kunt deze boeken aanvragen.

31895 Die Familien der Kirchengemeinde Riepe von 1712-1909 : Datenbankerfassung der Kirchenbucheintragungen und Buchdruckausgabe mit EDV-Programm SIPPEN / bearb. von

Harm Harms ; überarb. Von Folkert Köster. - Aurich : Folkert Köster, [eigen uitg.], 2005. - 466 p. : ill., krt. ; 30 cm.

31927 Van Veendam naar Havana : het zeemansleven van de Groninger familie Kolder / Peter van Rooden. - Zegge : [eigen uitg.], 2017. - 102 p. : ill., plgr. ; Met lit. en bronnenopg.

31925 [aanvulling op] De nazaten van Marten van Naerden en Petronella Gijsbrechtsdr. van Zuylen : het verband met Donia, Frankena, Goslinga, Hottinga, Roorda en Wijffering / Frans van Heijningen, [S.I.] : [eigen uitg.], 2018, 8p, ill.

31993 Genealogie van een familie Dik, oorspronkelijk afkomstig van het Hoogeland in de provincie Groningen / [samenst.:] Simon Koorn ; [red.: Karel Bakker, Evert Bakker, Jan Albert Bakker]. - 2018

31998 De slag en het monument in Heiligerlee / K.B. Haan. - 2018

32002 Kerkhoff : een onderzoek naar de voorvaderen en de nakomelingen Kerkhoff in mannelijke lijn van Simon Heinrich Ferdinand Kerkhof en Antje Berents Reenders : alsmede een beknopte weergave van nakomelingen van de twee broers van Simon Heinrich Ferdinand, die naar Oost-Friesland trokken. / Arie Broekema. - [2018]

32004 'Wat is Recht?' : de receptie van oudfries recht in de Groninger Ommelanden in de 15e en 16e eeuw : een editie met vertaling / Henk D. Meijering en Han Nijdam.

Geschiedenis Literatuur Architectuur Natuur
Duitse boeken voor Duitse prijzen
Boeken over Groningen

BOEKHANDEL GODERT WALTER	Oude Ebbingstraat 53 9712 HC Groningen	050-312 25 23 info@godertwalter.nl www.godertwalter.nl
-------------------------------------	---	--

Boekenrubriek

Teijo Doornkamp, Peize, redacteur

Ook deze keer weer een aantal boeken die een raakvlak hebben met onze provincie en haar geschiedenis en die ook langs onze hobby de genealogie schuren. Misschien aan uw aandacht

ontsnapt, omdat u over ver woont, kunnen zij uw toch nog inspireren en verrijken. De meeste regio boeken verschijnen namelijk in de eigen regio.

Verschenen boeken

Historie van Schiermonnikoog : feiten & fictie. Hendrik Douwe Teensma beschrijft de geschiedenis van Schiermonnikoog. Hij ging daarvoor op zoek naar de achtergronden van 3 historische kaarten van Schiermonnikoog en claimt dat ze waarschijnlijk vervalst zijn. Uitgegeven door Groninger Boeken. Prijs: € 24,50.

De slag en het monument in Heiligerlee. Klaas Haan heeft 450 jaren na dato de veldslag in 1568 bij Heiligerlee tussen de Staatse en Spaanse troepen minutieus gereconstrueerd. De liefhebbers van militaire geschiedenis, maar ook die van kaarten kunnen met deze uitgave hun hart ophalen. Verkrijgbaar bij boekhandel Godert Walter voor € 9,95.

Boerderijenboek Achterdiep Sappemeer - ruim 300 jaar activiteit van ontvening tot ruilverkaveling. Heike van Dam, geboren te Achterdiep, beschrijft de ontwikkeling van het buurtschap en de boerderijen van Achterdiep. Uitgegeven door Drukkerij Comprint te Sappemeer. Prijs: € 15,-

Weiwerd - van woondorp naar werkwierde - nieuwe toekomst voor archeologisch rijksmonument. Jaap Braam beschrijft de recentere geschiedenis van Weiwerd, van woonplaats van Groningers via dreigende opheffing naar vooral archeologische werkplaats. Verkrijgbaar bij boekhandel Godert Walter voor € 24,95.

Plopatou. De officieuze stadshistoricus Beno Hofman heeft na in voorstellingen in de huid van Plopatou te zijn gekropen nu ook een boek over deze opmerkelijk Stadger uit de jaren 60 en 70 geschreven. Verkrijgbaar bij boekhandel Godert Walter en bij boekhandel Klinkhamer voor € 15,-.

Bestemming Binnenstad - van knooppunt tot middelpunt. Veelschrijver Beno Hofman publiceerde ook deel 17 van zijn serie 'Groningen van alle tijden'. Dit deel beschrijft de ontwikkeling van de binnenstad van Groningen vanaf de ontmanteling van de vestingwerken aan het einde van de 19e eeuw tot nu. Verkrijgbaar bij diverse boekhandels voor € 14,-.

De joodse inwoners van Noordwest tot Noordoost Groningen 1563-1811. Oud-archivaris Engbert Schut heeft opnieuw een deel opgeleverd in zijn serie over de Joodse gemeenschappen in de provincie Groningen. Uitgave in eigen beheer, prijs is mij onbekend.

Bestuur van de afdeling Groningen

Voorzitter

G. Zuidema Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen

voorzitter@groningen.ngv.nl

050-5776363

Penningmeester, vice-voorzitter en afgevaardigde

H. Boels Stadsweg 47, 9791 KA Ten Boer

penningmeester@groningen.ngv.nl

Secretaris en plaatsvervangende afgevaardigde

E.M. van Koldam P.J. Noël Bakerstraat 86, 9728 WD Groningen

secretaris@groningen.ngv.nl

06-22376299

Bestuursleden

S. Dallinga Iemstukken 75, 9407 KK Assen

06-28846667

T.H. Doornkamp Esweg 18, 9321 BN Peize

050-5034497

Redactie GroninGEN

K. Bijsterveld Burchtweg 7, 9771 BA Sauwerd

redactie@groningen.ngv.nl

050-3061570

T.H. Doornkamp Esweg 18, 9321 BN Peize

050-5034497

Corrector

G. Zuidema Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen

050-5776363

Knipseldienst

M. Becker-Jager Frankrijklaan 49, 9501 RN Stadskanaal

knipseldienst@groningen.ngv.nl

Webredactie

G. Zuidema Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen

webmaster@groningen.ngv.nl

050-5776363

S. Dallinga Iemstukken 75, 9407 KK Assen

06-28846667

Website NGV afdeling Groningen ontdejkouwverhaal.nl/onze-afdelingen/groningen

Inhoud GroninGEN

september 2018, nummer 3, jaargang 25

Voorwoord	65
Digitaal toezenden GroninGEN	66
Afdelingsledenvergadering 6 november 2018	66
Afdelingsprogramma	67
Dag van de Groninger Geschiedenis 2018	68
Jubilarissen in de NGV-afdeling Groningen	69
NGV Genealogisch spreekuur	70
Op zoek naar de voorouders van Antonie Jans (van Hemmen)	73
(Een) stamreeks Erenst / Eerens	78
Naamlijsten L	82
Een mes in den patriotten pens omdraaien - Zes oranje gezinde dames	84
Johannes de Beer, een chirurgijn bekend om zijn wangedragh en slechte attestatie	87
Allem@@I digit@@I vijfenvijftig (55)	91
Nieuws van de Archieven	93
Boekenrubriek	94
Colofon	96